

ingelicht en ook de dienstboden hadden hem allerlei vragen beantwoord. De knaap wist dan nu, dat hij op 't slot Reichenweier was en bij den hertog van Wurtemberg, toen deze laatste hem liet roepen.

Verdijd doch niet bloot de jongeling de boeken binnen. Dit was de plaats waar graaf George zich veelal ophield, daar hij een liefhebber was van lezen en onderzoeken; hij zatde daarin naar zijn vader Hendrik. Thans waren de twee vorstelijke broeders er bijeen. De najaarszon scheen helder door de boogvensters, en haar stralen speelden op den kunst ingelegden vloer en op de wanden, die met vergulde lederen tapijten waren behangen. Het boze weer was nu voorbij, en in bonte herfstpracht lag het landschap aan den voet van het slot, en bood een heerlijken aanblik.

In een der vensteren zat de voortvluchtige hertog. Tegenover hem stond graaf George, leunend tegen het venster, en achteloos starend over het wijde veld rondom. 't Was den jongeren broeder niet mogelijk zich geheel te bedwingen, wanneer hij dacht aan het ongeluk, dat Ulrich en het hertogelijk huis en heel het land Wurtemberg had getroffen. Zijn gewone vrolijkheid en luidhartigheid was verdwenen. Toen de knaap binnentrad lette hij niet op hem, en bleef in gedachten verduist.

Hertog Ulrich daarentegen sloeg een scherp blik op den binnenvallende en vroeg: "Hoe heet gij mijn zoon? Het wordt tijd, dat ik het weet."

Zonder aarzelen antwoordde de knaap "Willem van Janowitz."

"Mij dunkt", sprak Ulrich nadenkend, "ik heb dien naam meer gehoord. Ja nu weet ik het. 't Was bij mijn oom, mijn pleegvader Eberhard — wiens ziel nu bij God is. Daar was een ridder die zoo heette. Zijn geslacht was niet uit Duitschland afkomstig, maar woonde al lang in Zwabenland."

"Hij was van ons geslacht", zei Wilhelm.

"En gij weet nu ook wie ik ben?"

"Ja, edele heer, gij zijt de hertog van Wurtemberg."

"Ik was het", hernam Ulrich droevig. "Maar luister nu, Janowitz. Ik zal voor u zorgen. De doorvluchtige graaf hier, mijn broeder, wil u als edelknaap bij zich houden. Hij zal u door zijn secretarius in alle voortreffelijke wetenschappen laten onderwijzen."

Had Janowitz bij de eerste woorden vrolijke oogen gezet, bij de laatste betrok zijn gelaat zwaar, dat hertog Ulrich 't wel moest opmerken en vroeg:

"Waarom kijkt ge zoo somber? Is u dat geen dank waard, Janowitz?"

De knaap maakte een diepe buiging, en sprak met smeekende stem:

"Laat mij niet van u gaan, heer hertog. Gij hebt mij in dezen korten tijd meer goedheid bewezen, dan ik sinds mijn vroeger jeugd van anderen heb ondervonden. Neem mij zelf in dienst. Ik zal u trouw blijven mijn leven lang."

"Och arme jongen, gij weet niet wat gij wenscht", sprak de hertog. "Van nu aan heb ik niet eens een vaste woonplaats en zal moeten zwerven, nu hier dan daar. Gode alleen is bekend hoeveel jaren dit duren zal, ja, of ik zelfs ooit weer in het bezit van mijn vaderlijk erfgoed zal komen. Gij begrijpt nu wel, dat ik niet in staat ben een groot gevolg mee te nemen. Hoe zou ik er voor zorgen?"

Doch de knaap liet zich niet afwijzen. Zijn verzoek werd nog dringender.

"Behoud mij bij u, edele heer, zoo smeekte hij. Dan kan ik voor den dienst van uw vorstelijke persoon gebruikt worden. Ik zal met het karigste tevreden zijn, al moet ik met u honger en dorst lijden; ja, ik wil u volgen tot het einde der wereld."

"Nu, dan zij het zooals gij wilt", riep Ulrich. "Maar gij zijt een dwaas, die armoede en een leven vol ontbering en woeling verkiest, boven een rustig leven hier op het kasteel!" En meteen wendde de hertog zich af om niet te laten zien, hoe hij door de liefde van Janowitz was getroffen. De knaap drukte zijn meester dankbaar de hand.

Zoo spoedig mogelijk werd nu Hans, de trouwe rijknecht uitgezonden, om te onderzoeken of de wegen naar Hegau vrij waren. Dit bleek gelukkig 't geval te zijn. Thans aarzelde hertog Ulrich geen oogenblik. Met Willem en Hans verliet hij het slot Reichenweier en reed naar Hegau. Men was door de goede zorgen van graaf George thans van alles rijkelijk voorzien.

Na een korte reis bespeurde de jonge Janowitz, die thans zijn eigen paard bereed, in de verte de torens van een slot. Dat was, zoo vertelde Hans hem, Hohentwiel, de sterke burch.

Dit laatste werd Janowitz reeds gewaar, toen hij met de beide andere ruiters het slingerend bergpad opreed, dat naar het kasteel voerde. Het slot, dat heel den omtrek beheerschte, verhef zich op een steile hoogte, die slechts aan één zijde toegankelijk was. Op den breedten top van den rotsigen heuvel, was de vaste gebouwd, een ontzaglijk gevaarte, een zware steenklomp, wel bestond tegen de belegeringswerktuigen dier dagen, te meer wijl men het bezwaarlijk dicht kon naderen. Terecht gold Hohentwiel voor onneembaar.

Toen hertog Ulrich de slotpoort naderde, ging deze open en een ruiter, door twee schildknaapen gevolgd, kwam hem tegemoet. Dicht bij den vorst steeg de ruiter af, boog de knie, stond toen weer op, en trad op den hertog toe, die hem hartelijk de hand drukte, terwijl hij sprak: "Dat is vlieg, Max; ik had het niet durven hopen."

"Ik heb mij gehaast op mijn post te zijn", antwoordde de ander. "t Was Max Stumpf van Schweinsberg, een der edelen die hertog Ulrich waren trouw gebleven. Deze had hem benoemd tot bevelhebber van Hohentwiel. Die belangrijke post kon geen trouwer en dapperder man worden toevertrouwd."

De hertog reed het kasteel binnen, waar allen hem met eerbied ontvingen. Voor den jongen Janowitz was een kamer in gereedheid gebracht. Voortaan kon hij als edelknaap en lijfbediende steeds in de nabijheid van hertog Ulrich verkeren, en hem persoonlijk allerlei diensten bewijzen.

HOOGENBIJK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie.)

Welverwachte Heer!

Vergun mij een enkele opmerking naar aanleiding van uw artikel over de Avondmaalviering in de *Herant* van 1 Mei l.l. Ik was heel blijde te zien, dat u aandringt op verbetering in een toestand, die mij ook altijd voor verbetering vatbaar scheen. Uit liefde tot mijne kerk, waarin ik het vele goede waardeer, schrijf ik het volgende:

Van de verschillende kerken, waar ik hier in Engeland het Avondmaal heb bijgewoond, be-

antwoordt een Presbyteriaansche kerk in High burg London N. geheel aan mijn ideaal.

In die kerk werd voor de gelegenheid een rood koord of lint gespannen, tusschen de rijen banken, zoodat het voorste gedeelte der kerk van het achterste gescheiden was, op dezelfde wijze als men in de schouwburgen, meen ik, de daurende zitplaatsen van de goedkoopere scheide. Bij het aanvangen der godsdienstvereeniging neemt een ouderling (of de koster) plaats bij dat koord en laat ieder door, die een kaartje voor het Avondmaal (Communion-ticket) heeft. Bij ons zou men dan een bewijs kunnen vertoonen, dat men openbare belijdenis had gedaan. Op die wijze is volkomen controle, ook in de grootste kerken, uiterst gemakkelijk. Er is een platform, waar gewoonlijk de ouderlingen en diakenen zitten en een koor van dames en heeren, dat de gemeente helpt in het zingen.

Voor deze gelegenheid staat er een tafel toegevoegd op dat platform.

De predikant staat nog een treedje hooger achter een lezeaar, maar een prekestool is er niet.

Als het Avondmaal aanvangt, gaat de predikant aan de tafel zitten met het kerkbestuur. Nadat de ouderlingen en diakenen het Avondmaal genuttigd hebben voor aller oogen, staan ze zachtjes op en reiken de schalen en den wijn rond, die dan van hand tot hand gaan. Er is niet de minste onrust; men kan de ouderlingen gewoonlijk niet eens hooren loopen, daar er dikke maten liggen in de kerk. Het komt mij voor dat deze methode alle voordelen door u opgenoemd, in zich vereenigt zonder een van de nadelen van onze tegenwoordige manier. Men zou kunnen tegenwerpen, dat men toch niet aanzit aan de tafel; maar bij het liefdelijkheid in de broedergemeente zit men toch ook niet aan een tafel, en toch wordt het een „maal“ genoemd. Het is nu eenmaal in een groote kerk onmogelijk om allen te gelijk aan te zitten en herhaling is nog veel erger dan niet bepaald aan te zitten, maar dan toch de gespreide tafel voor zijne oogen te hebben en mede te eten en te drinken.

Uw artikel volgende hebben wij dan de volgende voorstellen:

1. De eenheid wordt niet verbroken, doordat ieder op zijne plaats blijft zitten en allen tegelijk aan het maal deelnemen. Integendeel, die eenheid en saamhoorigheid wordt zeer sterk gevoeld als men elander het brood en den wijn toereikt, terwijl de predikant zegt, dat het brood en de wijn zijn de gemeenschap des bloeds en des lichaams van Christus.

2. Mannen en vrouwen worden niet gescheiden en familieleden kunnen bij elkaar gaan zitten.

3. Zelfs achter in de kerk, waar diegenen zitten, die niet wenschen deel te nemen, kan men zien en hooren wat er plaats heeft, zonder van zijne plaats op te staan.

4. Het is volkomen rustig, zelfs bijzonder stil bij gelegenheid van het H. Avondmaal.

5. Het bezwaar van de kortheid van het aanzitten vervalt natuurlijk geheel. Men zit niet kort opeengedrongen en ziet elander niet vlak in de oogen. Er is niets gejaagd.

6. Er is geen ongewenschte herhaling van hetzelfde. Dit heft tevens het gevaar op voor den predikant om af te dolen naar andere onderwerpen.

7. Niemand zal behoefte gevoelen om gedurende het Avondmaal uit de kerk te loopen. Mag ik deze gelegenheid tevens gebruiken om u te danken voor de schatten, die ik wekelijks uit de *Herant* zoowel uit de toelichting der Algemeene Genade, als uit de schriftverklaringen, die daar gewoonlijk op volgen.

Mag ik mij met de meeste hoogachting noemen uw broeder in Christus,

DAVID ESSER.

London Hospital London E.

20 Mei 1898.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEKEN: Sneek A. G. Wicelaga, te Katwijk a/d Rijn. — Murnerwoude (Fr.), J. van Haerlingen Kz., te Gendern. — Zuidbroek, A. S. Schaafsma, te Boornbergum e. a.

AANGENOMEN: Brussel, J. H. M. G. Wolf, te Maasland. — Fijnart en Heiningen, J. A. de Vries, cand. te Amsterdam.

BEDANKT: Buitenpost e. a. H. M. Dethmers, te Palsens e. a. — Oost-Kapelle, W. Mulder Jr., te Giesse-Oudkolk. — Vianen a/d Lek, W. van der Schuer, Vijfhuizen, Strijen, Geldermalsen, Naarden, Weesp, B. Trautmann, en Firdrum en Wismum en Baard, J. A. de Vries, cand. te Amsterdam.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEKEN: Stavenisse, Bleiswijk en Moercapele e. a. J. Haring, cand. te Utrecht. — Muntendam, M. Tinka, cand. te Hengelo (O.). — Ammerveen, J. G. van Loenen, cand. te Groningen. — Trum, J. P. Eringa, te Oostwold. — Heerenhoek (Z.-Bev.), C. H. Haas, cand. te Utrecht. — Heer Hugovand, J. ten Bruggecatte, te Barchem. — Waspik, E. W. J. Posthumus Meijes Jr., te Heineoord. — Cothen, L. G. Bolkenstein, cand. — Maasbommel e. a. J. Smelt, te Haarlem. — Holten, E. G. J. Bal, te Nijveen. — Weesp, J. Ph. Meynink, cand.

AANGENOMEN: Hornhuizen e. a. B. J. Schaafsma, cand. te Woltersum. — Noordlaan, W. Hulsbergen, te Slochteren e. a. — Veenwouden, V. R. Sikkes, te Veendam. — Ravenswaaij, te P. A. Pleister, cand. te Gendringen. — Hoogkarspel, D. Baurnma, te Pekela. — Cothen, L. G. Bolkenstein, cand. — Oldeberkoop, W. Meindersma, te Vliedder. — Utrecht, H. H. Barger, te Bloemendaal.

BEDANKT: Dwingelo, A. van de Water, te Driel. — Ommelandervijk, Zuidwending en 't Woud, J. Visser, cand. — Himpens en Tceens, E. G. Wessink, te Oudeschoot. — Zwartewaal, J. G. van Loenen, cand. te Groningen. — Nieuwveen, C. Sax, te Boskoop. — Leeuwen en Puijijk, J. D. van Arkel, te Ellicom. — Castricum, J. W. Swaan, te Wichmond.

Gedonneerden op DE HERAUT wordt beleefd verzocht, de abonnementsgelden over het kwartaal, geëindigd 30 Juni l.l., ten bedrage van f 1.20, ons per postwissel over te maken.

Op ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

DE ADMINISTRATIE.

Amsterdam, Juli 1898.

Advertentien.

Na een geduldig lijden van eenige weken, ontliet hedenochtend, in de hopen des eeuwigen levens, onze hartelijk geliefde Moeder en Behuwdmoeder, Mejuffrouw,

Wed. H. C. SLUIJTER,

geb. BOMA,

eerder Weduwe van den Heer J. W. KOER, in den ouderdom van 78 jaar.

J. W. KOER.
R. KOER—
VAN DER VEGTE.
W. BEUSEKAMP—
KOER.
C. J. BEUSEKAMP.
H. SLUIJTER A.E.Z.N.
H. H. SLUIJTER—
NIEUWENHUIS.

M. J. MEERSTADT—
SLUIJTER.
G. J. MEERSTADT J.W.G.Z.N.

Zuithen, Deventer, 2 Juli 1898.

VEREENIGING tot bevordering van Gereformeerde Zieken-verzorging in Nederland.

ALGEMEENE VERGADERING TE ZWOLLE.

Woensdag, 10 Augustus e. k., 's avonds acht uur, Bidstond. Voorganger: Ds. P. N. KRUIJSWIJK van Kollum.

Donderdag, 11 Augustus, namidd. twee uur, Algemeene Vergadering. Beide in de Plantagekerk.

Voorstellen voor de Agenda (Statuten Art. 6), worden alsnog ingewacht bij

Ds. J. HULSEBOS, loco-Secret.

Vlissingen, 6 Juli 1898.

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER, Kalverstraat 154, Amsterdam.

Theologische en Wetenschappelijke Boekhandel.

BELLETRIE, Fransch, Duitsch en Engelsch. — BAEDEKERS, TAUCHNITZ' editie. — Textbooks. — Photographien.

Neemt abonnementen aan op alle Tijdschriften in de moderne talen. Direct verkeer met het buitenland.

ADVERTENTIE-BUREAU.

Uitgave van „Litterarische Wegwijzer“, Maandblad. Overzicht der laatste uitgaven op het gebied van Wetenschap en Kunst, met letterkundig overzicht. Wordt op aanvraag GRATIS toegesonden.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering.

Gevestigd te AMSTERDAM, Keizersgracht 729.

Maatschappelijk Kapitaal: Een Millioen Gulden.

Commissarissen:

Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, H. W. VAN MARLE, Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMANN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNINGK VAN DER OYE.

Directeuren: H. J. VAN VULPEN en H. SERET.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen KAPITAAL en LIJFRENTE tot elk bedrag.

ENCYCLOPÆDIE

DER

Heilige Godgeleerdheid,

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Drie Deelen, ingenaald f 16.75; in drie halfdeelen banden f 21.35. (Losse banden per stuk f 1.75.)

Amsterdam.

Pretoria.

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER.

DE JEUC

van H. M. Koningin Wilhelmina.

Eene feestgave voor de kinderen der Zondagschool.

Dit boeiend geschreven werkje, uitgegeven door de Zondagschool-vereeniging „Jachin“, zal zeker velen ter Uitdeeling op de Zondagschool en ook daarbuiten zeer welkom zijn.

Prijs in stevig omslag met fraai portret van H. M. (12 pagina's) 6 Cent, bij 25 Ex. 5 Ct., bij 50 Ex. 4½ Ct., bij 100 Ex. 4 Ct.

A. GEZELLE MEERBURG, Heusden, 22 Juni 1898. Uitgever van „Jachin.“

A. DE ROODE & Co., (SCHIEDAM, Opggericht 1878.)

FABRIKANTEN VAN

Oleïne en Loog.

Zeepepoeder en Volloogmeel.

Prima qualiteiten, concurrerende prijzen

P. VAN ELJK,

Firma JOHANNES KRAMER & Co

DAM 13-17, AMSTERDAM.

Kopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS. Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO 1½ pCt. onder prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Vereeniging ter bevordering van Christelijke Lectuur.

Lidmaatschap jaarlijks f 5.—, waarvoor men voor minstens f 5.— ontvangt en bovendien uit het fonds der Vereeniging gratis voor f 5.— aan boeken bijkijst.

In 1898 verschenen reeds:

C. W. H. v. d. POST, Piet Uys. f 1.20

(Gebonden f 1.50).

F. BETTEX, Natuur en Wet. 2.75

(Gebonden f 3.40).

Een nieuw werk ter waarde van f 1.90

is ter perse, zoodat de leden in 1898 voor f 5.85

aan nieuwe boeken ontvangen, behalve de f 5.— ter hunner keuze.

Voor BETTEX, Natuur en Wet, zie men de recensien in *De Heraut*, *De Basuin*, *De Standaard* enz.

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER.

De Opruiming

van GEBRUIKTE ORGELS tegen zeer lage prijzen, duurt deze maand nog voort.

Men kome zien, of vrage opgaven.

BREEBAART'S

ORGELHANDEL.

DAMRAK 22. — AMSTERDAM.

Gereformeerd Gymnasium, te Amsterdam.

Sedert de vorige opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs het volgende aan giften.

Rotterdam: Wed. F. f. 1; Meij. P. f. 2.50; J. P. K. f. 1; H. M. f. 1; H. v. W. f. 0.50; J. v. D. Sr. f. 0.50; J. E. f. 1; N. N. f. 1; J. H. N. f. 1; J. M. f. 2.50; D. N. f. 1; H. L. f. 0.50; D. E. f. 1; J. H. Sr. f. 2.50; M. v. d. S. f. 5; J. H. S. f. 1; H. J. v. A. f. 2.50; M. J. F. f. 1; P. D. f. 1; Dr. B. f. 1; P. v. d. K. f. 1; G. P. f. 1; J. G. f. 1; H. G. v. f. 1; J. C. S. f. 1; J. H. V. f. 1; Wed. N. d. B. f. 1; Wed. J. K. f. 1; Meij. K. f. 0.50; Meij. R. f. 1; J. M. f. 0.50; N. B. f. 1; J. v. d. L. f. 1; G. v. d. W. f. 2.50; P. C. H. f. 1; C. d. B. f. 1; Meij. N. N. f. 0.50; H. R. f. 1; W. H. H. f. 1; A. O. f. 1; A. J. N. f. 1; J. P. f. 1; D. M. f. 1; J. v. O. f. 1; A. v. d. S. f. 1; J. A. v. D. f. 1; W. M. f. 2.50; P. K. f. 1; J. H. v. A. f. 1; Meij. H. C. S. f. 1; Tinte: W. v. d. L. f. 1. Kapellela. d. H. f. 1; N. N. f. 1; K. J. v. G. f. 0.50; L. v. E. f. 1.50; Onderkerk a. d. H. f. 1; Ds. B. f. 1; C. D. f. 1; J. d. J. f. 1; A. d. D. f. 1; G. d. D. f. 1; P. d. D. f. 1; A. v. D. f. 1; C. H. Adz. f. 1; C. H. Adz. f. 1; Wed. C. d. Z. f. 1; Wed. J. v. f. 1.50; Meij. A. L. f. 2.

N.B. Hierbij zijn niet vermeld de jaarlijkse bijdragen van leden en begunstigers, die op quantitate worden geind.

Het is de werking geesteswereld verlichte werking d' streeks in grijp, en met een v' hebbelijke het Latijns is namelijk hetgeen we zekeren in door dien dergaan v' door dit g werken. N' beeld van l' afloopen. E' ziet tegen; op, en sch' trappen op uit het har met een t' hem overli trap op me weer die tr klimt men went oog, danig aan alles in o' zwaar or l' onze natuu ken onzerl' gen van tie is zij nog neerschuift. Hij rekent moet zette voet moet. te halen. A' fen, van he van zijn v' van zijn l' zonder ins mag zegge zoo nu is l' bezigheden lezen niet schrijven n' zwoegt ge het vlotter of ge berel oogen over ten grijpen letten, en en krabbel deze en ho

F. LION CACHET.

Een jaar op reis

in dienst der Zending.

Met 80 ILLUSTRATIËN en KAARTEN.

Prijs f 5.25.

In fraaien stempelband f 4.75.

Amsterdam.

Pretoria.

HÖVEKER & WORMSER

ABONNEERT U op het

Tijdschrift voor Geref. Theologie.

Onder Redactie van Prof. NOORDTJIJ, Prof. BIESTERVELD, Ds. WESTERBEEK v. EERTEN, Ds. DE GAAY FORTMAN, Dr. SCHOTT e. a.

Zooeven verschenen Af. I van den zesden Jaargang.

Prijs per jaargang slechts f 2.40.

Deze eerste, zeer belangrijke Aflevering, is bij elken Boekh. ter inzage te bekomen.

Kampen. J. H. KOK.

Verschenen aflevering 11 van

Dr. A. KUYPER,

STICHTELIJKE WERKEN.

TWEDE SERIE.

Deze serie zal bevatten: HONIG UIT DEN ROTSTEEN, Deel II; UIT HET WOORD, Deel III en IV.

De prijs van de geheele serie (compleet in ongeveer 18 afleveringen) zal hoogstens f 5.50 zijn.

Onmiddellijk na het verschijnen van de laatste aflevering wordt de prijs der afzonderlijke deelen verhoogd.

Amsterdam.

Pretoria.

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER.

Boek- en Courantdrukkerij: DE ROEVEN KROEBER & BAKELS, Amsterdam.